

REMISSYTTRANDE

Diarienummer N2020/02921

Per e-post:

n.remissvar@regeringskansliet.se

cc. n.delning.bi@regeringskansliet.se

Näringsdepartementet

Avdelningen för näringsliv

Avdelningen för branscher och industri

2020-12-11

Yttrande över Utkast till förordning om statligt lån till arrangörer av paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19

Svenska Resebyråföreningen (SRF) har bjudits in att lämna synpunkter på utkast till förordning om statligt lån till arrangörer av paketresor till följd av spridningen av sjukdomen covid-19.

Inledningsvis vill vi poängtera att resebranschen utan jämförelse är den bransch som har drabbats hårdast av den pågående pandemin. Resebranschen var bland de första branscher som påverkades i och med att människor tidigt under våren slutade boka resor på grund av oron för sjukdomen. Efter att UD i mitten av mars gick ut med en avrådan från alla resor utomlands upphörde i princip all försäljning av resor. Resebranschen är vidare den bransch som under längst tid kommer att påverkas av pandemin, i och med att det kommer att ta lång tid innan resandet kommer igång igen. Slutligen är branschen den enda bransch som utöver att omsättningen försvunnit, även har en skyldighet enligt lag att återbetala till samtliga de kunder vars resor blivit inställda eller som avbokat sina resor med hänvisning till pandemin. Redan i mars uppmärksammade SRF regeringen på att branschen behövde stöd för att överleva och ett genomarbetat förslag lämnades även till regeringen på hur ett sådant stöd skulle kunna åstadkommas, utan att belasta skattebetalarna långsiktigt. Vi ställer oss positiva till att regeringen nu presenterat det aktuella förslaget till förordning, men konstaterar att det är alldeles för lite och alldeles för sent.

Med detta sagt, får vi härmed lämna våra synpunkter.

Tillgängliga medel

Enligt 3 § i förslaget får lån endast beviljas i mån av tillgång på medel. För att det ska vara möjligt att ta ställning till om förordningen kommer att kunna uppnå sitt syfte, är det viktigt att få klart besked om hur mycket medel som kommer att tillskjutas av regeringen. I diskussionerna har tidigare ett belopp om 675 mkr nämnts. Detta belopp baseras på uppgifter från föreningen om hur stora de sammanlagda kraven på återbetalning i dagsläget är. Som framgår nedan anser vi

att förordningens tillämpningsområde bör utvidgas, vilket kommer att medföra ett behov av tillskott av ytterligare medel som kan disponeras av Kammarkollegiet. I Danmark har regeringen redan före sommaren tillsett att fylla på den danska rejsegarantifonden för att återbetala resenärer.

Tillämpningsområdet

Lån ska enligt 5 § 2 p. i förslaget kunna beviljas för återbetalning enligt 3 kap. 9 § paketreselagen (PRL). Av den bestämmelsen framgår att en resenär har rätt till återbetalning när arrangören ställer in en paketresa samt i vissa fall när en paketresa avbokas av resenären, till exempel vid en avrådan från UD. Vi kan inte se några argument för att på detta sätt begränsa möjligheterna för researrangörer att söka lån. PRL ålägger arrangören mycket långtgående skyldigheter, bl.a. har resenären rätt till prisavdrag om den resa som erhålls inte överensstämmer med vad som avtalats. Prisavdrag kan i vissa fall uppgå till 100 % av resans pris. Exempelvis kan en resenär som köpt en golfresa och där golfanläggningen efter ankomst stänger ned, ha rätt till omedelbar hemresa och prisavdrag motsvarande hela resans pris. Vi har svårt att se motivet för att arrangören i dessa fall inte skulle ha rätt till lån för att kunna återbetala till resenären. Vidare har många arrangörer under pandemin åsamkats stora kostnader för hemtagning av resenärer från resmål runt om i världen. Vi anser därför att tillämpningsområdet måste utvidgas till att omfatta alla de situationer där arrangörer enligt paketreselagen är skyldiga att återbetala till resenärer, utan att få återbetalning från underleverantörer. För att ytterligare ta exempel från Danmark har den danska regeringen bistått med 450 MDKK i bistånd och 75 MDKK i lån till danska arrangörer för hemtagningskostnader.

Ansökningstid/utbetalning

Enligt förslaget ska arrangörer kunna ansöka om lån fram till och med den 31 mars. Efter att ansökningstiden gått ut kommer samtliga inkomna ansökningar att prövas. Om de medel som tillskjutits inte räcker till samtliga beviljade ansökningar kommer samtliga beviljade lån att minskas proportionerligt.

Som framgår ovan är i princip samtliga reseföretag i akut behov av stöd för sin överlevnad. Detta påtalades av oss redan i mars när pandemin slog till och läget har häfter ytterligare förvärrats. Att efter nio månader presentera ett förslag där företagen ska vänta ytterligare fyra månader innan de får svar på om de beviljas lån och, om tillskjutna medel inte förslår, eventuellt endast erhålla en del av vad de har behov av, är inte acceptabelt. Den 31 mars när ansökningstiden löper ut, har det gått mer än ett år från det att UD genom sin avrådan från alla resor satte stopp för resandet. Vi anser därför att ansökningar måste kunna prövas av Kammarkollegiet i den takt de kommer in, med omedelbar utbetalning efter beviljat lån. Det är viktigt att undvika att det blir först till kvarn, dvs att företag som inte lämnar in sin ansökan tillräckligt snabbt blir utan pengar pga att tilldelade medel tar slut. Vi föreslår därför att ansökningar ska prövas utifrån avresetidpunkt, dvs de resenärer som väntat längst tid på återbetalning ska kunna få återbetalning först. Om förordningen ska fylla sin funktion, behöver det vidare finnas möjlighet för Kammarkollegiet att äska ytterligare medel, om de medel som avsatts skulle visa sig otillräckliga.

I annat fall är risken överhängande att stödet kommer för sent och att företag redan tvingats i konkurs när myndigheten är färdig med sin prövning. Detta kommer att medföra

att resenärer som hade kunnat erhålla återbetalning blir utan. I detta sammanhang bör noteras att en resenär som på detta sätt inte erhåller återbetalning från arrangören inte har rätt till ersättning ur den av arrangören ställda garantin, eftersom resan inte ställts in på grund av arrangörens insolvens, utan på grund av covid-19.

Ansökan

Ansökan ska enligt 9 § 3 p. i förslaget innehålla uppgift om det belopp som arrangören "skulle ha fått från underleverantörer". För många av de resetjänster som nu är i fråga har inte underleverantörer en laglig skyldighet att återbetala, utan istället är det avtalet mellan arrangören och leverantören som bestämmer vad som gäller. Om en resenär avbokar en paketresa pga att UD avråder från resor, har denne rätt till full återbetalning enligt PRL. Om paketresan innehåller en flygresa, där flygbolaget inte ställt in flygningen, har inte arrangören rätt till återbetalning, eftersom flygbolaget har utfört flygningen i enlighet med avtalet. Detsamma gäller för hotell och anläggningar på resmålet. Om de haft öppet hela den tid som resan skulle ha pågått finns ingen återbetalningsskyldighet. Det finns inte heller någon rätt för resenärer att avboka en flygbiljett eller en hotellbokning vid extraordinära omständigheter och få pengarna tillbaka. Bestämmelsen bör därför mjukas upp genom att "skulle ha mottagits" tas bort. Det medför vidare att bestämmelsen korresponderar med 11 § p.4 där det inte finns något krav på att det skulle ha betalats.

Vidare har vissa länder under pandemin infört lagstiftningar som ger leverantörer av resetjänster, t.ex. hotell, en rätt att återbetala genom presentkort eller tillgodohavanden (s.k. vouchers). På grund av att pandemin pågått längre än man trodde, har eller kommer vouchers ofta inte kunna utnyttjas. Genom att paragrafen talar om *belopp*, utgår vi från att det endast är utbetalning i pengar som avses och att bestämmelsen inte omfattar vouchers. I annat fall bör detta förtydligas.

Vissa större arrangörer äger eller har ägarintressen i bolag som tillhandahåller resetjänster som ingår i arrangörernas paketresor. Det kan t.ex. vara fråga om ett arrangörsföretag som äger ett hotellbolag på resmålet. Hur hanteras en ansökan där det anges att underleverantör inte återbetalat från ett sådant företag? Vi anser att detta skall inkluderas då det kan jämföras med samma förutsättningar som gäller då man har externa leverantörer.

Arrangören ska ha underlåtit att återbetala

Alla företag i resebranschen har gjort vad de kunnat för att på bästa sätt ta hand om sina kunder och följa lagen. Det har lett till att många företag löst återbetalning trots att de inte erhållit återbetalning från underleverantörer. Företag har t.ex. lånat medel på andra håll, ägare till små och medelstora företag har lånat in pengar, alternativt har företagen tömt kassan. Enligt ordalydelsen är det en förutsättning för att lån ska beviljas att återbetalning till resenären inte skett. Företag som t.ex. tagit lån till sämre villkor än de som nu föreslås och använt de lånade medlen till att återbetala till resenärer är därmed inte berättigade till att söka lån. Av förordningen framgår tydligt att syftet inte är att stötta företag i kris, utan att säkerställa att resenärer erhåller återbetalning. Det skulle sända märkliga signaler till företag i resebranschen om företag som gjort vad de kunnat för att uppfylla sina lagstadgade skyldigheter är diskvalificerade från att söka de förmånliga lån

som förordningen medger, samtidigt som de företag som underlåtit att följa lagen kan beviljas lån. En sådan ordning riskerar vidare att snedvrider konkurrensen mellan företag, till nackdel för de företag som gjort vad de förmått för att följa lagen. Vi anser därför att även företag som löst återbetalning, ska ha rätt att söka lån om de kan visa att underleverantörer inte återbetalat. På detta sätt skulle t.ex. lån till sämre villkor kunna lösas och ge företagen en större möjlighet att överleva.

I fall som t.ex. större idrottsevenemang, mässor och konferenser har leverantören av evenemanget, utan att erbjuda återbetalning, erbjudit att beställningen skjuts upp ett år. Exempel på detta är fotbolls EM, OS i Tokyo och olika maratonlopp runt om i världen. I dessa fall har den svenska arrangören som sålt paket tvingats att acceptera att evenemanget skjuts upp ett år och kunden erbjuds att utnyttja sina biljetter eller deltagande nästa år. De svenska arrangörerna har lyckats få många kunder att acceptera samma paket ett år senare, vilka paket därmed ska genomföras efter den 31 januari 2021. Om dessa arrangemang återigen skulle ställas in tycker vi det är rimligt att detta ingår i förordningens lån.

Storleken på lånet

Det framgår inte av förordningen vilket belopp arrangören kan beviljas lån för. Enligt paketreselagen har en resenär vars resa ställts in rätt till återbetalning av hela det pris som betalats för resan, även om paketresans pris är högre än summan av det sammanlagda priset för de tjänster som ingår i resan. Exempel: En arrangör har sålt en paketresa för 10 000 kr. Kostnaderna för flyg och hotell uppgår till 9 000 kr, som arrangören inte fått återbetalt av respektive underleverantör. Resterande 1 000 kr utgör ersättning för arrangörens arbete med att arrangera resan. Resan ställs in och arrangören ska återbetala 10 000 kr till kunden. Vi utgår från att arrangören i detta fall har rätt att låna 10 000 kr för att kunna återbetala resenären och inte endast 9 000 kr.

Lånets löptid

Av § 15 i förslaget framgår att lån ska löpa på tre eller sex år. Hur bestäms vilken löptid som ska gälla för ett lån? Är det upp till Kammarkollegiet att avgöra eller kan företaget styra detta?

Sammanfattningsvis ser vi positivt på att regeringen presenterat ett förslag som kan lätta bördan för vissa företag i branschen, även om det tagit orimligt lång tid. Som framgår ovan anser vi dock att det är nödvändigt att förtydliga och omarbota förslaget, bl.a. för att medge lån till täckande av samtliga fall där en arrangör enligt PRL kan bli skyldig att betala pengar till en resenär eller bekosta hemtagning av strandsatta resenärer samt att utvidga bestämmelserna så att även de företag som följt lagen har möjlighet att söka lån, för att t.ex. lösa lån med sämre villkor som tagits för att kunna återbetala till resenärer i enlighet med lagens bestämmelser.

Stockholm som ovan

Didrik von Seth

Generalsekreterare Svenska Resebyrå- och arrangörsföreningen

